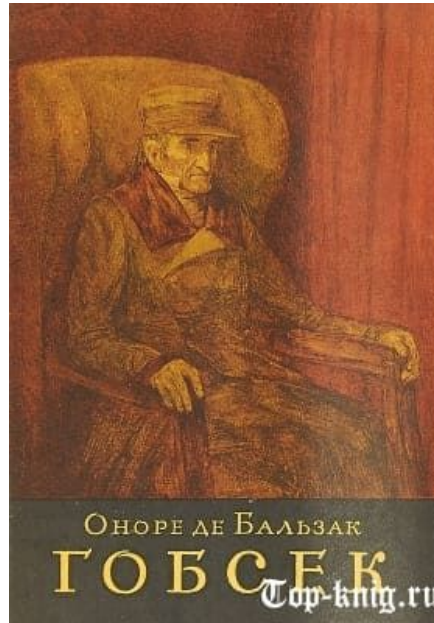

ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАК ПОВІСТЬ “ГОБСЕК”

Гроші – головний закон світу.

Бальзак

- **Повість Оноре де Бальзака « Гобсек »** - один із шедеврів французької літератури ХІХ ст.. Класика актуальна у всі часи, тому що стосується « вічних» питань людського буття. Одне з таких одвічно х питань – вплив « золотого мішка» на внутрішній світ людини - сьогодні як ніколи співзвучне питанням нашого часу. Чимало публіцистів, навіть науковців стверджують, що ми, як колись герої Бальзака, живемо за епохи « початкового накопичення капіталу », буяння його диких, нецивілізованих форм. Тож сьогодні буде особливо повчальним поміркувати над проблематикою твору, співзвучного сучасності. Над цінностями персонажа, основною і єдиною втіхою якого стала нажива, жадоба до золота, а також характерами героїв, які його оточують.

КРОСЕНС ЗА БІОГРАФІЄЮ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА

- 1 - видатний французький письменник, один із основоположників літератури реалізму.
- 2 - Оноре де Бальзак народився в 1799 році в місті Тур. Був старшим сином у сім'ї, виховувався в селі.
- 3 - Навчаючись у коледжі, не був старанним учнем, проте його величезним захопленням стало читання. Особливо цікавили твори доби Просвітництва.
- 4 - Батьки обрали для свого сина фах нотаріуса і віддали його до школи права. Оноре працював писарем у нотаріальній конторі, але відчував у собі літературні здібності і попросив у батька відстрочку.
- 5 - Живучи в холодній вбогій комірчині на скромне утримання, фактично голодуючи, Бальзак повинен був написати вартісний літературний твір і довести свій непересічний талант. Але потерпів фіаско, і батько позбавив сина матеріальної підтримки.
- 6 - Твори літератора-початківця не мали успіху, хоча й приносили невеликі заробітки. Проте бурхливу вдачу Бальзака ніщо не могло зупинити. Захоплений бажанням розбагатіти, він робить спроби займатися видавничою справою, виробництвом дешевого паперу, видобутком срібла, зведенням будинків і навіть вирубанням ананасових дерев. Але всі проекти закінчувалися величезними боргами, які тяжіли над ним усе життя.
- 7 - Бальзак не полишав літературну діяльність, працюючи по 18 годин. Завдяки впертій праці Бальзак перетворився на видатного майстра світового рівня. Слава до нього прийшла, коли йому виповнилося 30 років.
- 8 - у 1832 році Бальзак отримав листа від прихильниці свого таланту з підписом «Іноземка». Це була графиня Евеліна Ганська. Їх роман у листах тривав понад 15 років. Евеліна стала справжньою любов'ю письменника.
- 9 - справою всього життя письменника стала «Людська комедія» - цикл романів, над яким він працював усе життя. Бальзак зобразив життя Франції першої половини XIX століття і показав владу грошей над людиною.

РЕАЛІЗМ (ВІД ЛАТ. REALIS «СУТІСНИЙ», «ДІЙСНИЙ») — СТИЛЬ І НАПРЯМ У МИСТЕЦТВІ, ЯКІ СТАВИЛИ МЕТОЮ ПРАВДИВЕ ВІДТВОРЕННЯ ДІЙСНОСТІ В ЇЇ ТИПОВИХ РИСАХ.

Визначальні риси реалізму

- правдиве, конкретно-історичне, всебічне зображення **типових подій і характерів у типових обставинах** при правдивості деталей;
- принцип точної відповідності реальній дійсності усвідомлюється **як критерій художності**, сама художність.
- характер і вчинки героя пояснюються його соціальним походженням та становищем, умовами повсякденного життя;
- конфліктність (драматизація) як сюжетно-композиційний спосіб формування художньої правди;
- вільна побудова творів;
- превалювання (перевага) епічних, прозових жанрів у літературі, послаблення ліричного струменя мистецтва;
- розв'язання проблем на основі загальнолюдських цінностей.

“ЛЮДСЬКА КОМЕДІЯ” – ГРАНДІОЗНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ЖИТТЯ ФРАНЦІЇ XIX СТОЛІТТЯ

“Людська комедія”
задумано 144 твори   написано 96 творів

Р
О
З
Д
І
Л
И

“Аналітичні етюди”

“Філософські етюди”

“Етюди про звичаї”

Сцени воєнного
життя

Сцени приватного
життя

Сцени
політичного
життя

Сцени
провінційного
життя

Сцени паризького
життя

Сцени сільського
життя

- «Гобсе́к» (фр. Gobseck) — повість Оноре де Бальзака, надрукована вперше в 1830, відкриває епопею «Людська комедія» як частина «Сцен приватного життя». Основною темою повісті є влада грошей, а головним персонажем, навколо якого відбуваються всі дії, є лихвар Гобсек.
- Над повістю «Гобсек» Бальзак працював досить довго й особливо ретельно. Письменник наполегливо прагнув досягти в ній художньої досконалості, переконливо й достовірно передати в образі лихваря сутність сучасної йому епохи. Про це свідчать три редакції, здійснені письменником упродовж 18 років, і зміни до кожної нової редакції твору.

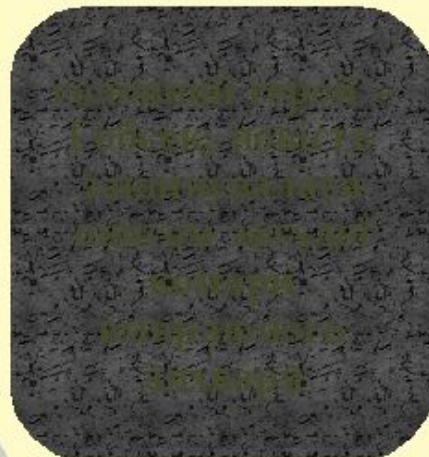
Історія створення повісті «Гобсек»

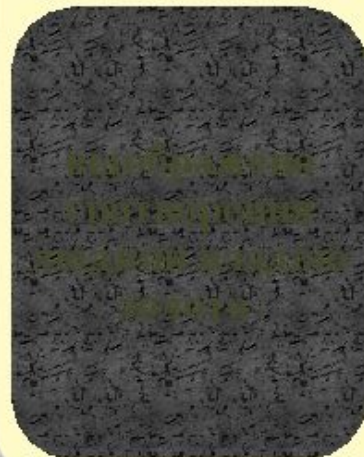
**«Небезпеки
безпутнього
життя»
(1830)**

**«Батечко Гобсек»
(1835)**

**«Гобсек»
(1842)**

*Дія у повісті відбувається взимку у 1829—1830р.
Це Франція періоду останніх років правління Бурбонів напередодні
Липневої буржуазної революції 1830 р.*

ПОВІСТЬ “ГОБСЕК” (КОМПОЗИЦІЯ ТВОРУ)

Повість складається з трьох частин

Історія

оповідача,

адвоката

Дервіля

Історія

Старого

лихваря

Гобсека

Трагічна

історія

родини

де Ресто

ПРО ПОДІЇ У ТВОРІ ЧИТАЧ ДІЗНАЄТЬСЯ ВІД АВТОРА ТА АДВОКАТА ДЕРВІЛЯ

ІМ'Я

Ім'я головного героя повісті Бальзака — Гобсек — не є випадковим.

Воно означає те, що є сутністю героя — «глитай», «сухоглот»,

і розуміти це можна так:

Гобсек поглинав, збирав золото,

а золото поглинало його.

ГОБСЕК- ЛИХВАР

Колись лихварями називали людей, які позичали іншим гроші під великі відсотки. Така діяльність вважалась протизаконною, але у 17 ст. стала легалізованою. Чимало людей будували свій бізнес саме на лихварстві.

Повість багатопланова. На поверхні розповідь про одруження Камілли де Гранльє, доньки віконтеси де Гранльє, з графом Ернестом де Ресто, інша тема — зображення жадоби, яку уособлює лихвар Жан-Естер де Гобсек, але понад усе це картина всього суспільства, в якому панують гроші. Дія відбувається в період Реставації Бурбонів Повість багатопланова. На поверхні розповідь про одруження Камілли де Гранльє, доньки віконтеси де Гранльє, з графом Ернестом де Ресто, інша тема — зображення жадоби, яку уособлює лихвар Жан-Естер де Гобсек, але понад усе це картина всього суспільства, в якому панують гроші. Дія відбувається в період Реставації Бурбонів, приблизно у 1829. Аристократія на той час повернула собі положення, втрачене під

Розповідь починається в салоні мадам де Гранльє розмовою господині з родинним другом адвокатом Дервілем. Дервіль чув розмову мадам де Гранльє зі своєю донькою Каміллою, й довідався, що Камілла закохана в молодого Ернеста де Ресто, сина Анастасії де Ресто, при народженні Горіо. Мадам де Гранльє невдоволена цим коханням, оскільки мати Ернеста розтратниця, пов'язана незаконним зв'язком з Максимом де Траєм, заради якого розтринькала свої статки. Втім, це тільки відмовка, справжня причина в тому, що в Ернеста нема грошей.

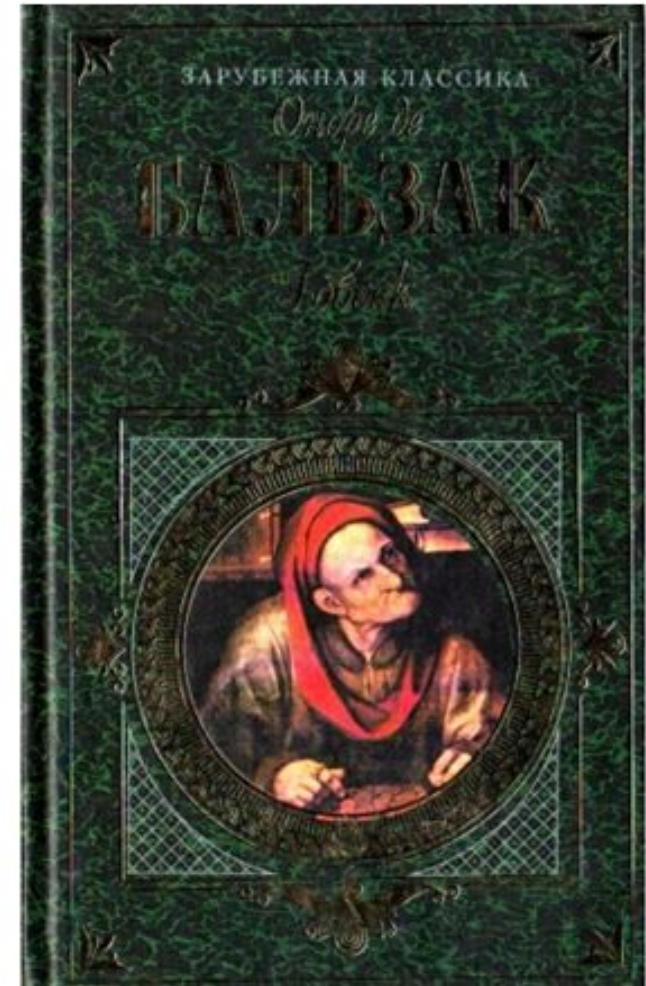
Дервіль приходить на допомогу Каміллі — Ернест нещодавно зумів повернути собі родинну спадщину. Розповідь про те, як це сталося, повертає читача в часи, коли молодий адвокат-початківець Дервіль, познайомився з Жаном-Естером де Гобсеком, лихварем. Ці два персонажі з'являються в багатьох романах «Людської комедії», хоча б у вигляді згадок: «Полковник Шабер», «Розкоші та злидні куртизанок» та інших.

Дервіль познайомився з Гобсеком давно, коли вони обидва мешкали в одному дешевому пансіоні. Гобсек вже тоді жив відлюдькувато й розмовляв тільки з Дервілем, розповідаючи йому історії зі свого ремесла, приправлені цинічною філософією. Згодом Дервіль зумів викупити адвокатську практику, взявши під здирницькі відсотки позику в Гобсека.

Дервіль продовжує свою розповідь, оповідаючи про те, як він познайомив із Гобсеком франта Максима де Трая, який сподівався позичити в лихваря гроші. Гобсек відмовився дати позику графу, зважаючи на його 300 тис. франків боргів і ні су за душею. Максим де Трай, утім, залучив до справи жінку, свою коханку, графиню де Ресто. Йому вдалося награними страданнями умовити графиню взяти в Гобсека позику, з невинуватою великою заставою.

Чоловік графині довідався про аферу й з'явився до Гобсека, вимагаючи повернути заставу. Гобсек радить графу сховати гроші від дружини-марнотратниці, начебто передавши майно надійній людині, в якості якої пропонує себе. Посередником у справі виступає Дервіль.

Не отримавши від де Ресто розписки про фіктивність операції з передачею майна, Дервіль відвідує графа. Той важко хворий. Графиня де Ресто робить усе можливе, щоб не допустити адвоката до чоловіка. Вона вже розірвала стосунки з Максимом де Траєм. Не маючи змоги зустрітися з Дервілем, граф хоче передати документи сину, але графиня перешкоджає ї цьому. Перед смертю графа де Ресто вона на колінах благає у чоловіка прощення, але марно. Граф помирає, а наступного дня Гобсек з Дервілем застають в його будинку страшну картину — графиня перевернула все догори ногами, шукаючи заповіт. Почувши кроки людей, вона жбурляє у вогонь документи, призначені Дервілю, внаслідок чого Гобсек стає власником усього майна покійника.

Гобсек вступив у володіння новими маєтками. Дервіль звертався до нього з благанням пожаліти графиню та її дітей, але лихвар цинічно відповідав, що «біда навчить» — він поверне спадщину Ернесту тільки тоді, коли той пізнає ціну грошам і людям.

Розповідь Дервіля закінчується його останнім візитом до Гобсека, коли той уже помирав. Дервіль хотів ще раз спробувати вблагати лихваря, щоб допомогти молодим закоханим. Під кінець життя жадібність Гобсека перетворилася в божевілля — його будинок став звалищем накопичених речей. Але старий скнара вже на порозі смерті. Перед смертю він заповідає все своє майно Дервілю, а замок де Ресто повертає Ернесту. Таким чином Ернест повернув свій маєток.

Вислухавши розповідь Дервіля віконтеса де Гранльє наче згоджується, якщо Ернест дуже багатий.

Образ головного героя повісті “Гобсек”

Герой Бальзака - особистість внутрішньо суперечлива. Сильна людина, виняткова і піднесена натура, геніальний філософ, він разом з тим наділений негативними рисами - підлістю, жадібністю і черствістю. Даючи гроші в борг під великі відсотки, лихвар фактично грабує своїх клієнтів, користуючись їх потребності і повною залежністю від нього. Про його хитру натуру, жорстокості і дріб'язковості говорить навіть портрет героя: «очі, немов у тхора». З іншого боку, в його портреті відображена і величезна енергія, і могутній розум, і смак до життя, і мужня холодність. Ця характеристика доповнюється і промовою Гобсека: убогий набір стандартних сухих слів у поводженні з клієнтами показує його презирство до людей.

“Золото, яке так палко любив цей голландець, гідний пензля самого Рембранта. Ніколи ще за роки своєї юридичної практики не зустрічав я такого дивного поєднання жадібності і своєрідності характеру”

Дервіль

“З усього того, що я знаю, я бачу в Тобсекові філософа цинічної школи”

Граф де Ресто

Охарактеризуйте образ Гобсека за пропонованою схемою. Доповніть її:

Лихварство Гобсека =
функції вищої кари

Гобсек =
психолог-експериментатор

Лихварство дає
почуття перемоги
над світом

Гобсек не вірить
людям, бо в них немає
нічого святого

Гобсек зłodій чи трагічний герой?

Займи позицію

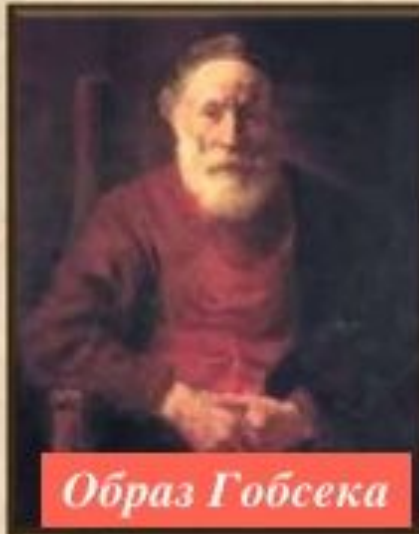

*Цінує в людях
працелюбність,
чесність,
порядність;*

*співчуває тим, хто
живе відповідно до
своїх можливостей;*

*надає Дервілю
фінансову допомогу;*

*має сильний характер
і здатен захистити
власну гідність.*

Образ Гобсека

*неперевершений
психолог, глибоко
розуміє людей, вміє
прогнозувати їхні
вчинки;*

*завжди виконує взяті
на себе зобов'язання і
вимагає цього ж від
своїх клієнтів;*

*знавець і цінитель
краси, мистецтва,
має вишуканий
художній смак;*

*у фінансових справах
користується лише
дозволеними з точки
зору закону методами
(«найчесніша людина в
Парижі»);*

*пройшов сувору
життєву школу,
власним розумом,
хитрістю сам
усього досяг у
житті;*

*має глибокий
аналітичний розум,
здатний оцінити
рівень будь-якої
особистості;*